

ALRO SCHUIFKAARTEN EN SCHIJVEN: EEN ALRO CATALOGUS IN WORDING

Otto van Poelje

Schuifkaarten ("slide charts") en schijven ("wheels") zijn eigenlijk een goedkope uitvoering van rekenlinialen, vroeger van karton en later van dun kunststofplaat vervaardigd. Hun kenmerk is dat de rekenschalen meegenomen zijn in de grafische afbeelding van tekst en plaatjes. Geen duur graveerwerk of diepdruckschablonen zoals in vroege rekenlinialen werd gebruikt.

Door de goedkope en snelle productie, welke het drukken mogelijk maakte, werden ontelbaar vele schuifkaarten ontworpen voor de meest diverse toepassingen, maar ook vaak met aparte opdrukken en versieringen voor een bepaalde firma. Schuifkaarten, en vooral de vroege soorten, zijn vaak rijk versierd met figuren en ornamenten. In recente publicaties door Tom Wyman en John Kvint is al een lans gebroken voor het verzamelen van schuifkaarten. Tom verwees naar het boek "Reinventing the Wheel" van Jessica Helfand (Princeton, 2002). Dit boek laat zien dat cirkelvormige schuifkaarten al in de middeleeuwen bestonden, veelal voor het vinden van informatie via uitgesneden vensters in de kaarten (bijvoorbeeld in boeken van Appianus). Deze kaarten worden "wheels" genoemd, of ook wel "volvelles" in kringen van liefhebbers van "movable books".

De Nederlandse firma ALRO is het meest bekend door haar rekenschijven in metalen klapdozen, met als meest voorkomende type de 200R (type Rietz).

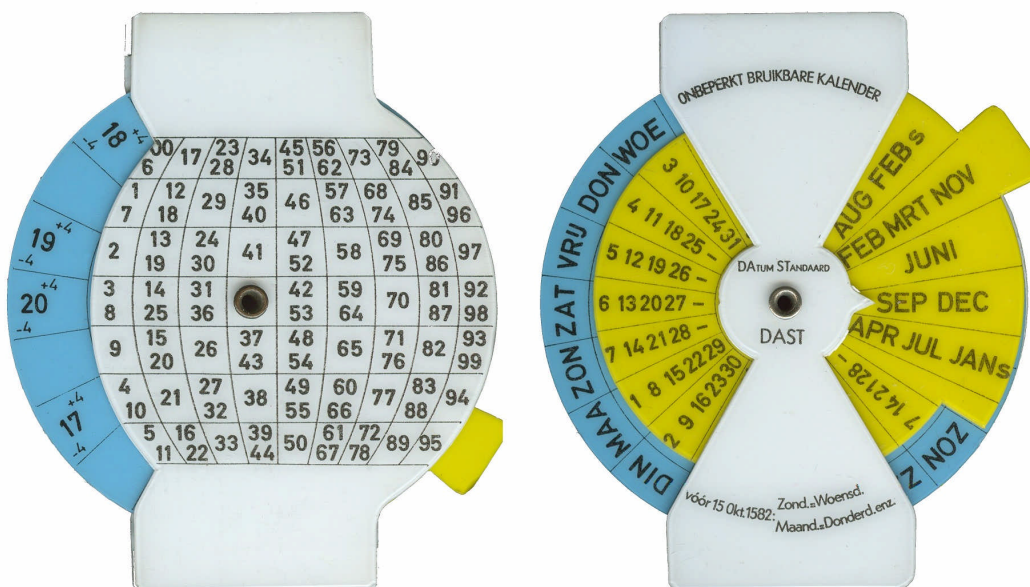
Minder bekend is, dat ALRO zich sinds de 60'er jaren meer toegedde op PVC kaarten en schuifkaarten. Deze nieuwe productiemethode bouwde voort op de eerdere ervaring met het zogenaamde "alrodiseren" van schalen in de rekenschijven.

Met Han Wanders is een inventarisatie van ALRO schuifkaarten gemaakt, voornamelijk uit zijn privé collectie. Er zijn scans gemaakt om nauwkeurige afbeeldingen in kleur te kunnen opnemen in een toekomstige catalogus, die volgens huidige planning eind dit jaar, begin 2010 uitgegeven zou kunnen worden.

Een voorbeeld van een ALRO schuifkaart is de DAST kalenderschijf, die een diameter van slechts 4,5 cm in heeft. Het bereik is van het jaar 1300 (tab 17 - 4) tot 2499 (tab 20 + 4).

Er is dus een correctie aanwijzing afgedrukt op de voorkant voor Juliaanse data. Bijvoorbeeld, de datum waarop deze afbeelding gescand is, 6 september 2008, blijkt volgens de instelling op de afbeelding een zaterdag te zijn geweest (datum en dag van de week op voorzijde, jaartal op achterzijde). Dit voorbeeld is ook al te zien in de Slide Rule Catalogus, "Herman's Archive".

Het merendeel van de ruim 100 nu bekende ALRO schuifkaarten staat echter nog niet in de bestaande catalogus.

Vraag aan de lezers:

Zijn er in uw collectie schuifkaarten of schijven bekend, die een ALRO signatuur dragen, of die gezien hun Hollandse voorkomen misschien door ALRO gemaakt zouden kunnen zijn?